

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Adami Contzen E Societate Iesv, SS. Theol. Doct.
Commentaria In Qvatvor Sancta Iesv Christi Evangelia**

Contzen, Adam

Coloniæ Agrippinæ, M.DC.XXVI

vers. 33. 34. 35. 36. 37.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82999](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82999)

VERSUS 33. 34. 35. 36. 37.

Respondens autem Petrus, ait illi: Et si omnes scandalizati fuerint in te, ego nunquam scandalizabor. Ait illi Iesus: Amen dico tibi, quia in hac nocte antequam Gallus cantet ter me negabis. Ait illi Petrus: Etiam si oportuerit me mori tecum &c.

QUESTIO I.

Verane Christi tristitia fuerit?

§. 1. **D**E negatione Petri dicam v. 69. & sequentibus: nunc de tristitia Christi agendum est, de qua plura Lucas, cum sanguinei sudoris facit mentionem. Ingressus igitur in locum, *χλωρόν* ut in Græco, non ut lateret, sed ut oraret, & ut Ioan. 18. 2. dicitur, ibat secundum consuetudinem, itaque eum esse venturum sciebat. & Iudas. Nomen horri Gethsemani, hoc est pinguis, oleosus, alij vero eo modo dictum putant, ut in latino Primus, Secundus, & significati lapidem. Ut sit sensus. Octavo lapide ab urbe fuisse. Qui vel eo ipso refutantur, quod locus urbi fuerit vicinior, & incogitanter phrasin Hebræam ad latinam locutionem non sine violentia detorqueant. Dicitur & hortus *שמן* Ge semani vallis pinguis, Syriace additum est *דלה* Euphonia gratia.

Magna Christi tristitia.

§. 2. Tristitiam igitur Christi Evangelista exponit grauissimis verbis. Tres secum seorsum assumpsit, ut tristitia testes essent. Et cepit contristari. Cum voluit scilicet, non enim reluctantem passio illa oppressit Primo dicitur *λυπώθη*, & ipse animam suam dicit esse *πεπλησμένην* valde tristem circumfusam merore. *λύπη* Christi est vehemens, vitiosa non fuit. Blasphemant igitur, qui eum, ut hominem tristitia victum criminantur, & contra rationem egisse. *λύπη* enim Suidas ait definiti *συνδυάζειν τὴν ψυχὴν*, animi contra rectam rationem esse contritionem & agnitionem. *λύπη* τὴν *ἐν τῷ ὀφθαλμῷ* τὴν *ὥπτες*, quod oculos in lacrymas resoluat. Verum Christi tristitia ex recta ratione, & caritate assumpta est. Nec erat *δύσκολα* opinio presentis mali, sed certa scientia, & presentia, & iam iam instantis. Plus etiam est *ἀδύναμις*. Nam *ἀδύναμις* est magna tristitia, qua homines ex improviso in magnis periculis, cum *ἀντοχῆς*, & *δυσχεῖας*, cum nulla sese expediendi ratio offert, opprimuntur, cum stupore & exanimatione quadam ut defixis in præsens malum cogitationibus, mente alienati videantur. Syrus priore loco habet *למחשבתו* *למחשבתו*, posteriore *למחשבתו* *למחשבתו* est lugere, tristari, *עייף* est angustari, ita ut ille sit interpretatus *ἀδύναμις*, tristitiam prementem, angustias. Nec modo illa tristitia in appetitu sensitiuo, sed etiam in voluntate fuit. Et tristitia usque ad mortem. Adeo ut quasi media in morte constitutus doluerit. Nonnulli interpretantur adeo fuisse magnam, ut mortis causa esse posset. Non enim hoc indicat, morte fuisse finiendā: sed eius magnitudinē exponit.

Tristitia ad mortē.

Spontetri status est.

§. 3. Tam magna tristitia vitiosa non fuit in Christo. Idcirco enim dolores, & tristitias admisit, ut pro nobis pateretur, itaque actus fortitudinis heroicæ fuit, quo delectationem & gaudium beatitudinis sue, ita temperavit, ut tristitiam & dolorem non minueret. Quemadmodum ex flagellatione, transfixioneque dolorem ingentem sensit, nec eius aculeos gaudio beatitudinis permisit obtundi, ita quoque in ani-

mæ intima, passiones & dolores admisit, ut certamen suum perficeret, & vinceret. Itaque non fuit *παθητός*, seu celeris turbatio, quæ mentis an maduerationem anteuerteret. Sed voluntarie admissa corporis, & animæ laniena. Ita D. Thom. p. 3. q. 18. artic. 6. Damascen. l. 3. de fide c. 26. Fuit illa tristitia voluntatis: Agatho papa Epist. quæ recitatur in Synodo sexta, action. 4. & Sophron. in Epist. in eadem Synodo act. 11. Cyrillus l. 4. in Ioan. h. 10. Theaur. c. 3. Ratio perspicua est, nam tristitia natura sua afflicta est, qui indifferens est, & sine peccato, imo etiam sanctus, si corporales causas. Dolor instans, Iudæorum scelus, fuga discipulorum, hominum pro tanto beneficio ingratitudo. Denique ut dixi nostros dolores experiri voluit, & tentari per omnia absque peccato. Causæ autem illæ spirituales erant pleræque ideo non appetitum duntaxat inferiorem, sed voluntatem præcipue afflixerunt. Tristitia autem voluntatis sponte admissa, ob causas honestas, non potuit, non esse virtutis actum. Quomodo autem diuina virtute, gaudium perfectum, & summa tristitia eadem in anima esse potuerint, Theologi & Physici quaerunt. At non est hac in re difficultas, cum diuersæ causæ fuerint. Aliud motuum gaudij, aliud tristitiæ. Eadē de causa, seu obiecto tur mali gaudere, & tristari eodem tempore nemo potest.

Caput erat, & summa, ut se Christus, vere hominem, vere mortalem ostenderet. Optime Ambrosius. Non solum inquit excusandum non puto, sed etiam nunquam magis pietatem eius. Maiestatemque demior. Minus enim contulerat mihi, nisi meum suscepisset affectum. Ergo promissum, qui pro se nihil habuit, quod doleret, & sequens illa delectatione diuinitatis æternæ radio mea infirmitatū affluat. Confidenter ergo, tristitiam nomino, quia crucem prædico. Neque enim speciem incarnationis suscepit, sed veritatem. Debit ergo & dolorem, ut vinceret tristitiam, non excedat ret. Neque enim habent fortitudinis laudem, qui stuporem magis vulnorum tulerint quam dolorem.

Et Cyrillus. Quod autem non voluntaria quodammodo fuerit crucis passio Christo, voluntaria autem propter voluntatem patris, & propter salutem nostram, ex precatione eius facile discis. Pater si fieri potest, transeat a me calix iste. Eadem enim ratione, qua verbum Dei Deus est, & ipsa natura vita, nemo ambigit, quod nullo modo mortem formidauit: vero autem factus, permittit carni, ut sua patiatur: & ideo ut vere homo presentem iam in ianuam mortem expulset a dñe. Si possibile esse Pater transeat a me calix iste. Verum quoniam aliter fieri non potest, fiat non ut ego volo, sed ut tu.

§. 4. Caluini multa sunt hoc loco blasphemia & Cæcilia impia. 1. Nam nunc se prodit carnis infirmitas, & affectus intimi se effundunt. 2. In nobis ideo nullus vitio caret affectus, quia omnes modum ac rectum temperamentum excedunt. Nostros affectus omnes, qui in excessum ebulliunt ait esse vitiosos. 3. addit. Unde autem illi, & moror & anxietas & formido, nisi quia in morte tristius aliquid, & magis horribile concepit, quam separationem animæ & corporis: Et certe mortem subiit, non tantum ut in terra in cœlum migraret, sed potius ut maledictionem, cui eramus obnoxij in se suscipiens, nos ab ea eximeret. Non ergo mortem horruit simpliciter, quatenus transitus est ex mundo, sed quia formidabile Deitribunal, illi erat ante oculos, iudex ipse incōprehensibili vindicta armatus; peccata vero nostra, quorum onus illi erat impositum, suā ingenti mole cum premebant. Quare nihil mirum, si horribilis exitij abyssus metu & anxietate duntaxat cruciavit.

Obseruandum tamen, quod habet v. 38. Tristitia suæ conficis facit, ut ad sympathiam exasperet: non quod eum lateret ipsorum debilitas, sed quo magis impoſterū eos ſocordix ſuæ puderet. Porro hæc locutio

